Biomedicínske centrum SAV, v. v. i.

Kódex doktorandského štúdia a jeho vedenia

v Biomedicínskom centre SAV, v. v. i.

Navštívte našu webovú stránku
www.bmc.sav.sk

Biomedicínske centrum SAV, v. v. i.

Obsah

- Úvod
- Postavenie a zodpovednosť úspešnej doktorandky a doktoranda
- Postavenie školiteľky a školiteľa
- Inštitucionálny rámec
- Právne predpisy a legislatívne rámce

Biomedicínske centrum SAV, v. v. i.

Úvod

Cieľom Biomedicínskeho centra Slovenskej akadémie vied, v. v. i. (ďalej len „BMC SAV, v. v. i.“) ako externej vzdelávacej inštitúcie, je podporovať odborný a osobný rozvoj študentov doktorandských študijných programov, a to vytváraním prostredia pre úspešnú vedeckú spoluprácu, transparentnú komunikáciu a efektívne naplnenie cieľov študijného programu. Kódex doktorandského štúdia a jeho vedenia[1] reflektuje tieto ciele a v súlade s princípmi vedeckej etiky a integrity vymedzuje práva, povinnosti, očakávania a vzájomné vzťahy PhD. študentky/PhD. študenta a jej/jeho školiteľky/ľa počas trvania ich doktorandského študijného programu v rámci BMC SAV, v. v. i., v súlade s príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi[2].

Tento Kódex je vydaný na základe Internej smernice o doktorandskom štúdiu v BMC SAV, v. v. i. a jeho účelom je vytvorenie rámca spolupráce medzi školiteľkou/ľom a doktorandkou/doktorandom v oblasti výskumnej časti doktorandského štúdia a slúži ako zrozumiteľný základ pre dohodu o pravidlách a očakávaniach na začiatku ich spolupráce.

Ostatné aspekty doktorandského štúdia sa riadia vnútornými predpismi príslušnej vysokej školy univerzity, fakulty a BMC SAV, v. v. i. ako externej vzdelávacej inštitúcie.

---

[1] Tento dokument používa rodovo citlivý jazyk. Označenia osôb sa uvádzajú v ženskom aj mužskom rode, pričom zvolený jazyk reflektuje záväzok inštitúcie k princípom rodovej rovnosti, rešpektu a inklúzie.

[2] Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Biomedicínske centrum SAV, v. v. i.

Postavenie a zodpovednosť úspešnej doktorandky a doktoranda

1. Rola doktorandky a doktoranda v rámci výskumnej časti doktorandského študijného programu

Primárnou zodpovednosťou doktorandky a doktoranda počas realizácie výskumnej časti doktorandského študijného programu je:

- osvojenie si zručností potrebných na riešenie vedeckých problémov
- samostatná realizácia výskumu v súlade s témou dizertačnej práce
- komunikácia a prezentácia výsledkov doktorandského výskumu
- aktívny prístup k doktorandskému výskumu a jeho priebežné napredovanie

2. Profesijný rozvoj a postupné nadobúdanie samostatnosti

Cieľom doktorandského študijného programu je postupný rozvoj doktorandky a doktoranda tak, aby sa stali samostatnou tvorivou vedkyňou alebo vedcom, prípadne odborníčkou alebo odborníkom v inej oblasti relevantnej pre vedeckú činnosť.

S postupom doktorandského študijného programu preberajú doktorandka a doktorand čoraz väčšiu mieru zodpovednosti za plánovanie doktorandského výskumu, interpretáciu a analýzu jeho výsledkov a adaptáciu výskumného procesu.

3. Spolupráca so školiteľkou alebo školiteľom a výskumným prostredím

Doktorandka a doktorand majú právo na odborné vedenie zo strany školiteľky alebo školiteľa, prípadne školiteľky-špecialistky, školiteľa-špecialistu alebo komentorky či komentora, ak je to relevantné.

Aktívne využívajú príležitosti na zapojenie sa do výskumných sietí, do spolupráce s inými vedkyňami a vedcami a do rozvoja odborných kontaktov, najmä prostredníctvom účasti na konferenciách a spolupráce s inými výskumnými inštitúciami, s vedomím školiteľky alebo školiteľa.

Doktorandka a doktorand sa zároveň aktívne zapájajú do činností Doktorandskej školy BMC SAV, v. v. i., a Doktorandskej školy SAV.

4. Vedecké výstupy a zodpovednosť za ich kvalitu

Doktorandka a doktorand, sa v úzkej spolupráci so školiteľkou alebo školiteľom, usilujú o to, aby výsledky doktorandského výskumu vyústili do vedeckých publikácií alebo iných relevantných vedeckých výstupov.

Ak mali na publikácii zásadný experimentálny a tvorivý podiel, majú právo byť uvedené alebo uvedení ako prvé autorky alebo autori, v súlade so zvyklosťami príslušného vedného odboru. Na príprave publikácií sa aktívne podieľajú s podporou školiteľky alebo školiteľa a výskumnej skupiny, v ktorej pôsobia.

5. Etické a profesionálne štandardy

Doktorandka a doktorand dodržiavajú zásady vedeckej etiky, integrity a všeobecne prijímané normy správnej vedeckej praxe[3].

Používanie umelej inteligencie transparentne priznávajú, najmä v dizertačných prácach, v súlade s platnými pravidlami a štandardmi[4].

Zabezpečujú, aby výskumné údaje a potrebné dáta získané počas doktorandského výskumu boli k dispozícii na požiadanie školiteľky, školiteľa alebo školiaceho pracoviska, pričom sa riadia zásadami správneho manažmentu údajov, publikačnej praxe a internými postupmi BMC SAV, v. v. i.[5]

[3] Kódex výskumnej integrity a etiky na Slovensku: https://www.minedu.sk/kodex-vyskumnej-integrity-a-etiky-na-slovensku/

Etický kódex SAV: https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=sas-commission&folder_no=141

[4] Interné predpisy príslušnej vysokej školy napr. smernica rektora Univerzity Komenského v Bratislave č. 2/2024 k používaniu nástrojov umelej inteligencie na Univerzite Komenského v Bratislave

[5] Smernica o dobrej praxi vedeckého publikovania v Biomedicínskom centre SAV, v. v. i.

6. Organizácia štúdia, komunikácia a spätná väzba

Doktorandka a doktorand spolu so školiteľkou alebo školiteľom vypracujú výskumný a študijný plán, ktorý zahŕňa výskumné a vzdelávacie aktivity počas doktorandského študijného programu, ako aj rozvoj zručností potrebných pre budúcu profesionálnu kariéru doktorandky alebo doktoranda v akademickom alebo neakademickom prostredí. Dbajú na plnenie jednotlivých aktivít v stanovených termínoch.

Doktorandka alebo doktorand, spoločne so školiteľkou alebo školiteľom, zodpovedajú za efektívny priebeh doktorandského študijného programu a usilujú sa o ukončenie dizertačnej práce v štandardnej dĺžke štúdia. Pri internom doktorandskom štúdiu financovanom zo štátnych prostriedkov sa odporúča neprekročiť obdobie štyroch rokov.

Doktorandka a doktorand sa aktívne integrujú do výskumnej skupiny, rešpektujú dohodnuté pravidlá spolupráce, včas komunikujú vzniknuté problémy alebo výzvy a poskytujú pravidelnú spätnú väzbu prostredníctvom hodnotení v rámci Doktorandskej školy BMC SAV, v. v. i., s cieľom zvyšovania kvality doktorandského vzdelávania a výskumného prostredia.

Biomedicínske centrum SAV, v. v. i.

Postavenie školiteľky a školiteľa v rámci doktorandského študijného programu

1. Zodpovednosť za výskumné a vzdelávacie prostredie

Školiteľka a školiteľ sú zodpovední za vytváranie fyzického, intelektuálneho a profesionálneho prostredia, v ktorom môže doktorandka a doktorand rozvíjať a realizovať svoj doktorandský výskum.

Počas trvania doktorandského študijného programu je ich úlohou doktorandku alebo doktoranda:

- motivovať a vzdelávať
- koordinovať a hodnotiť ich prácu
- podporovať rozvoj ich odborných aj prenositeľných zručností potrebných pre ich budúce uplatnenie

2. Odborná kompetencia a vedecké zázemie školiteľky a školiteľa

Školiteľka a školiteľ sú aktívnymi výskumníčkami alebo výskumníkmi s odbornou reputáciou v oblasti, ktorá je

relevantná pre doktorandský výskum doktorandky a doktoranda.

Ich odborná spôsobilosť sa odvíja najmä od vedeckých výstupov, zapojenia sa do výskumných projektov, získavania grantov a skúseností s vedením študentiek a študentov, a umožňuje im poskytovať kvalifikované metodické a odborné usmernenie.

3. Vedenie výskumného projektu

Školiteľka a školiteľ zodpovedajú za kvalitu výskumného plánu doktorandky a doktoranda a poskytujú im priebežné odborné vedenie počas celého doktorandského študijného programu, v rámci čoho najmä:

- podporujú plánovanie, realizáciu a prípadnú úpravu smerovania a cieľov výskumu
- pomáhajú zasadzovať výskum do širšieho vedeckého kontextu
- podporujú analýzu a interpretáciu výsledkov
- rozvíjajú kritické myslenie doktorandky a doktoranda vo vzťahu k vlastnej výskumnej práci

Pravidelný formálny aj neformálny kontakt medzi doktorandkou alebo doktorandom, školiteľkou alebo školiteľom a výskumnou skupinou je základným predpokladom kvalitného vedenia. Frekvencia a forma týchto kontaktov je dohodnutá v rámci každoročných hodnotiacich rozhovorov školiteľky/školiteľa s doktorandkou/doktorandom.

4. Integrácia do výskumného prostredia a odborné sieťovanie

Školiteľka a školiteľ aktívne uvádzajú doktorandku a doktoranda do výskumného prostredia, najmä:

- zapájaním do výskumu realizovaného vo výskumnej skupine
- sprostredkovaním kontaktov s ďalšími vedkyňami, vedcami a odborníčkami či odborníkmi
- podporou účasti na konferenciách, vedeckých podujatiach a stážach na iných výskumných pracoviskách

Zároveň podporujú integráciu doktorandky a doktoranda do výskumnej skupiny a vytváranie profesionálnych pracovných vzťahov.

5. Vedecké výstupy a publikačná činnosť

Školiteľka a školiteľ nesú významnú mieru zodpovednosti za publikačné výstupy vyplývajúce z doktorandského výskumu a ich úlohou je aktívne:

- motivovať doktorandku a doktoranda k publikovaniu výsledkov doktorandského výskumu
- upozorňovať na vhodné publikačné príležitosti
- poskytovať podporu pri príprave rukopisov a vedeckých výstupov
- zabezpečiť, aby autorstvo ako aj spoluautorstvo zodpovedali zásadám správnej vedeckej praxe

6. Etika, integrita a férové výskumné prostredie

Školiteľka a školiteľ vytvárajú výskumné prostredie založené na zásadách vedeckej integrity, férovosti a zodpovednosti, vrátane:

- správneho manažmentu údajov
- zodpovedného autorstva
- predchádzania konfliktom záujmov

Ďalej školiteľka a školiteľ poskytujú jasné usmernenia k etickým otázkam a v prípade problémov alebo podozrení na neetické správanie postupujú v dialógu s doktorandkou alebo doktorandom primerane a v súlade s internými pravidlami.

7. Organizácia štúdia a časový rámec

Školiteľka a školiteľ spolupracujú s doktorandkou alebo doktorandom na tvorbe a aktualizácii výskumného a študijného plánu a dbajú na to, aby:

- pedagogické, výskumné a iné povinnosti boli primerane rozložené
- plnenie povinností neohrozovalo ukončenie doktorandského študijného programu v riadnom čase
- boli rešpektované pracovnoprávne podmienky doktorandky alebo doktoranda

Školiteľka a školiteľ podporujú ukončenie dizertačnej práce v štandardnej dĺžke doktorandského študijného programu. Pri internom doktorandskom štúdiu financovanom zo štátnych prostriedkov sa odporúča neprekročiť obdobie štyroch rokov.

8. Kariérny rozvoj a individuálne okolnosti

Školiteľka a školiteľ v primeranom predstihu informujú doktorandku alebo doktoranda o možnostiach kariérneho rozvoja po ukončení doktorandského študijného programu alebo ich usmerňujú na príslušné poradenské a podporné služby.

Biomedicínske centrum SAV, v. v. i.

Pri vedení doktorandky alebo doktoranda zohľadňujú školiteľka a školiteľ aj individuálne a osobné okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na priebeh doktorandského výskumu, a prispievajú k vytváraniu profesionálneho, rešpektujúceho a inkluzívneho pracovného prostredia.

Inštitucionálny rámec doktorandského štúdia v BMC SAV, v. v. i.

1. Zodpovednosť za inštitucionálne prostredie

BMC SAV, v. v. i., prostredníctvom svojho vedenia, zodpovedá za vytváranie a udržiavanie vhodného inštitucionálneho prostredia, v ktorom môže byť doktorandské štúdium realizované za optimálnych odborných, organizačných a etických podmienok.

Zároveň zabezpečuje systémové monitorovanie kvality doktorandského štúdia a riadneho fungovania spolupráce medzi doktorandkami a doktorandmi, školiteľkami a školiteľmi.

Biomedicínske centrum SAV, v. v. i.

2. Doktorandská škola a rozvoj zručností

S cieľom skvalitňovania doktorandského štúdia BMC SAV, v. v. i. organizuje Doktorandskú školu, ktorá vytvára rámec pre systematický rozvoj odborných a prenositeľných zručností doktorandiek a doktorandov a podporuje ich profesijný rast počas doktorandského štúdia.

3. Dohľad nad priebehom doktorandského štúdia

V spolupráci s Vedeckou radou BMC SAV, v. v. i., garantkami a garantmi študijných programov a školiteľkami a školiteľmi vedenie BMC SAV, v. v. i. priebežne sleduje:

- postup doktorandského výskumu
- plnenie študijných povinností
- súlad doktorandského štúdia s platnými vnútornými predpismi a príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi

BMC SAV, v. v. i. dôsledne dbá, aby hodnotiace a skúšobné komisie boli obsadené odborne a nezávisle spôsobilými osobami.

4. Podpora riešenia problémov a mediácia

BMC SAV, v. v. i., podporuje pôsobenie internej ombudsmanky alebo ombudsmana pre doktorandské štúdium, ako nezávislého

a dôveryhodného nástroja riešenia problémov vznikajúcich v rámci doktorandského procesu.

Ombudsmanka alebo ombudsman plní funkciu prvého kontaktného bodu pre doktorandky a doktorandov, školiteľky a školiteľov, ako aj ďalšie zainteresované osoby, a zároveň aktívne prispieva k včasnému, neformálnemu a konštruktívnemu riešeniu podnetov, konfliktov alebo nejasností. Ich úlohou je najmä:

- poskytovať bezpečný priestor na otvorené pomenovanie problémov súvisiacich s priebehom doktorandského štúdia
- facilitovať komunikáciu medzi zúčastnenými stranami a podporovať hľadanie riešení prijateľných pre všetky strany
- napomáhať predchádzaniu eskalácie konfliktov a potrebe formálnych disciplinárnych alebo etických konaní
- usmerňovať dotknuté osoby k vhodným postupom, vnútorným mechanizmom alebo ďalším inštitucionálnym nástrojom riešenia problémov, ak si to situácia vyžaduje

Pôsobenie ombudsmanky alebo ombudsmana nenahrádza kompetencie vedenia BMC SAV, v. v. i., Etickej komisie BMC SAV, v. v. i., ani iných orgánov, ale predstavuje doplnkový mechanizmus podpory férového, transparentného a rešpektujúceho doktorandského prostredia.

5. Etika a integrita výskumného prostredia

BMC SAV, v. v. i., podporuje pôsobenie Etickej komisie BMC SAV, v. v. i., ktorá sa zaoberá podnetmi týkajúcimi sa možného porušenia zásad vedeckej etiky a integrity zo strany doktorandiek a doktorandov, školiteliek a školiteľov alebo výskumných skupín, v ktorých pôsobia.

Biomedicínske centrum SAV, v. v. i.

Cieľom činnosti Etickej komisie BMC SAV, v. v. i. je ochrana integrity výskumu, posilňovanie dôvery vo vedecké prostredie a podpora kultúry zodpovednosti a transparentnosti.

Právne predpisy a legislatívne rámce

- Interná smernica o doktorandskom štúdiu v BMC SAV, v. v. i.
- https://drive.google.com/drive/folders/1g1vAfIGv2npJXmgXkE-DPJbGBNI4-PSs
- Interná smernica o dobrej praxi vedeckého publikovania v BMC SAV
- https://drive.google.com/drive/u/0/folders/19uH-fkCyu-b1_Rsis9QhpdSHBrpoD10V
- Interná smernica o uplatnení, ochrane a využívaní práv k duševnému vlastníctvu BMC SAV
- https://drive.google.com/drive/u/0/folders/19uH-fkCyu-b1_Rsis9QhpdSHBrpoD10V
- Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách, v znení neskorších predpisov
- https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/131
- Etický kódex SAV
- https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=sas-commission&folder_no=141
- Kódex výskumnej integrity a etiky na Slovensku
- https://www.minedu.sk/kodex-vyskumnej-integrity-a-etiky-na-slovensku/